

Маја Јовановић

ОШ „Светозар Марковић“, Лајово

ФРАЗНИ ГЛАГОЛИ СА *UP* И ЊИХОВИ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Циљ овог рада је да покаже фреквентност преводних еквивалената фразних глагола са партикулом *up* код студената енглеског језика. У истраживању су учествовали студенти треће и четврте године енглеског језика и књижевности на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Подаци су прикупљани помоћу упитника. Упитник је садржао четрдесет реченица у којима је употребљен по један фразни глагол са партикулом *up*, које су ученици преводили на српски језик. Очекивани резултати преводних еквивалената су били да су перфективни глаголи знатно фреквентнији од имперфективних глагола, што је истраживање и потврдило.

Кључне речи: фразни глагол, преводни еквивалент, *up*, студенти

Фразни глаголи

Фразни глаголи су они вишечлани глаголи који се састоје од лексичког глагола и партикуле која мења значење глагола, тако што та комбинација само заједно узета има ново значење (Ђорђевић 2002: 594). Фразни глаголи припадају колоквијалном стилу енглеског језика и могу се заменити простим глаголима. Могу бити прелазни и непрелазни глаголи.

Непрелазни фразни глаголи се састоје од лексичког глагола и партикуле, која се најчешће не може одвојити од глагола. Тако да можемо рећи за прву реченицу да је тачна, али не и за другу:

- (1) а) She turned up unexpectedly.
- б) *She turned unexpectedly up.

Између глагола и партикула се не може наћи никакав модификатор, нити се партикула може дистрибуирати испред субјекта. Постоје и такозване слободне комбинације које су исте површинске структуре као и фразни глаголи, али код којих се, за разлику од фразних глагола, глагол и партикула могу значењски раздвојити:

- (2) а) The sun came out.
б) Out came the sun.

Прелазни фразни глаголи су они фразни глаголи који прихватају директни објекат. Као и код слободних комбинација, могуће је да се партикула нађе и испред објекта или иза њега, чиме се он наглашава:

- (3) а) He turned on the light.
б) He turned the light on.

Али ако је директни објекат заменица, онда је партикула увек иза ње.

- (4) а) He turned it on.
б) * He turned on it.

Већина партикула које се јављају уз основне глаголе, углавном имају основно просторно значење (*away, down, off, out, over, up*) и означавају кретање у одређеном правцу, односно тежњу ка циљу. У семантичкој вези глагола и партикуле основно просторно значење постаје пренесено и апстрактно и своди се готово само на усмереност ситуације ка достизању одређене границе, нивоа или степена.

Код фразних глагола, једна од најчешћих партикула је партикула *up*, која је и део овог истраживања.

Основна значења партикуле *UP*

Партикула *up* се јавља у преко 500 фразних глагола и једна је од најчешћих партикула које се користе у овим комбинацијама. По речнику *Collins Cobuild Dictionary of Phrasal Verbs* сва значења су груписана у дванаест група. Основно значење партикуле *up* се односи на кретање са ниже позиције или нивоа на виши.

1. Кретање и позиција (*eng. Movement and position*)

Up се користи у фразним глаголима да нагласи буквално кретање са ниже позиције или нижег места на неко више. На пример, ако неко ***jumps up***, он скочи на ноге. Ако неко ***runs up a hill***, он трчи уз брдо, из подножја ка врху. Партикула *down* се користи у фразним глаголима уместо *up* да изрази кретање у супротном правцу. *Up* се такође користи са глаголима који значе подићи, да покаже да дижете нешто на вишу позицију. Тако ако кажемо, ***he picks up something from the floor***, он нешто подиже са пода на неко више место. У свим овим комбинацијама партикула *up* имплицира кретање на горе, док глагол описује како се то кретање постиже.

Тако да ако *you dig up something*, ви откопате земљу и предмет подигнете тј. извадите из земље.

Овде спадају и нека значења следећих глагола : *reach up, move up, show up, stir up, pump up, snatch up, rise up* и многи други.

2. Појачавање и побољшавање (*eng. Increasing and improving*)

Као што означава кретање на горе, *up* може означавати пораст у квантитету или интензитету. Тако да *if something speeds up*, оно почиње да се креће све брже и брже. Глагол овде даје назнаку узрока или квалитета повећавања. На пример, ако *fire blazes up*, ватра почне да гори јаче, а ако особа *speaks up*, она почне да говори гласније. У овој групи су и нека значења следећих глагола: *add up, go up, freshen up, build up, loosen up, push up, polish up, blaze up, plump up, boil up, light up, pile up, sharpen up* и *sing up*.

3. Спремање и почињање (*eng. Preparing and beginning*)

Up се може користити са бројним глаголима да изрази почетак или припрему нечега. Ако атлета *trains up*, он вежба да би стекао бољу кондицију пред такмичење. Ако нова продавница *opens up*, она почиње са радом. Овде спадају и нека значења следећих глагола: *book up, butter up, warm up, heat up, open up, sweeten up, wind up, power up* и *work up*.

4. Учвршћивање и ограничавање (*eng. Fastening and restricting*)

Партикула *up* се користи у комбинацијама да нагласи да је нешто учвршћено или ограничено на неки начин. Глагол у овим комбинацијама говори о врсти учвршћивања, тако да ако кажемо *you bandage up the wound*, ви превијете рану, учврстите повреду а ако *you brick up the hole in the wall*, ви попуните рупу у зиду, озидате је, исто тако, ако неки одевни предмет *zip up*, ви га закопчате. Неки глаголи у комбинацијама говоре да је неком кретање ограничено, тако, ако сте *belt up* у колима или авиону, ви сте везани, ако сте *locked up*, ви сте закључани, ако сте на путу *blocked up*, нешто вас блокира (друго возило или дрво). Нека значења следећих глагола спадају у ову групу: *do up, freeze up, seal up, turn up, bottle up, pin up, tie up, belt up, roll up, hang up, block up* и *wrap up*.

5. Приближавање (*eng. Approaching*)

У овим комбинацијама *up* означава да се двоје људи приближавају једно другом или да остају близу једно другом. Ако *someone catches up with you*, неко вам се приближава, а *if someone creeps up on you*, онда вам се тихо приближава, прикрада. А уколико *you keep up with someone*, остајете близу неком другом, држите корак са њим

крећући се истом брзином као и он. У комбинацији са транзитивним глаголима, *up* означава да се нешто приближава, тако да ако ви **line up some objects**, ви те предмете поређате у линију. Неке комбинације могу имати значење да је квалитет нечега приближан квалитету нечег другог. Ако кажемо да *something measures up to what was expected*, квалитет му је добар као што је и очекивано. **Balance up, go up, level up, stela up, round up, pull up** и **square up** су неки од глагола чија значења спадају у ову групу.

6. Прекидање и оштећивање (*eng. Disrupting and damaging*)

Up се користи у комбинацијама са глаголима да нагласи да нешто није у свом нормалном стању, да је оштећено или покварено на неки начин. На пример ако ви **mess up a tidy room**, ви је учините несређеном, растурите је, а ако машина **plays up**, она не ради како треба, нешто је покварено. Ако особа **botches up a job**, то значи да не обавља посао како треба, ради га лоше. **Smash up, break up, tear up, blow up, burn up, shoot up, stir up, knock up, slip up** су само неки од глагола чија значења спадају у ову групу.

7. Попуњавање-комплетирање и завршавање (*eng. Completing and finishing*)

У овим комбинацијама *up* има значење да се нешто окончава или је окончано, тако да ако *you hang up*, ви сте спустили слушалицу и окончали разговор, *if someone winds up what he is doing*, он заврши то што је радио. Често *up* означава да је нешто урађено потпуно или детаљно. Ако *you tear up a piece of paper*, ви га потпуно исцепате, а не само један део. Као додатак овој употреби *up* може означавати да је нешто потпуно конзумирано, истрошено. Глагол говори о томе на који начин се то десило, па ако *someone drinks up*, неко нешто попије, не остављајући ништа у чаши. Нека значења следећих глагола припадају овој групи: **add up, book up, fold up, figure up, polish up, eat up, fill up, pack up, sum up, write up, tie up, use up** и **buy up**.

8. Одбијање и завршавање (*enġ. Rejecting and surrendering*)

Има неколико фразних глагола у којима *up* означава да је нешто неком дато или је одбачено. Тако да *if you pass up an offer*, ви одбијете понуду. А *if someone pays up* или **coughs up the money to you**, неко вам да новац који вам дугује. Иста ствар је и са фразним глаголима: **spew up, sell up, settle up, deliver up** и **stump up**.

9. Дешавање и стварање (*eng. Happening and creating*)

У овим конструкцијама партикула *up* означава неко дешавање или стварање нечега. *If something crops up*, нешто се деси или појави, а *if you think up a clever idea*, ви искористите своју машту или интелигенцију да створите нову идеју, а ако *something comes up in a conversation or meeting*, нешто је поменуто или је дискутовано о томе. У ову групу спадају и нека значења следећих глагола: **bring up, dream up, open up, show up, take up, cook up, come up, crop up, pop up, make up, turn up** и **summon up**.

10. Сакупљање и удруживање (*eng. Collecting and togetherness*)

У овим конструкцијама партикула *up* означава да је нешто сакупљено у групу, удружено или да се нека материја скупља у неку посуду, па тако кажемо **bag up some objects, crate up some bottles, box up something** или **store up something**.

Ако се ова врста конструкције односи на људе, онда одаје утисак придруживања некој групацији, па *if you sign up with an organization*, ви се придружите организацији, постанете њен члан. **Double up, link up, pair up, pile up, take up, collect up, join up, hoard up** су само неке од ових конструкција.

11. Откривање и разоткривање (*eng. Revealing and discovering*)

Up у неким комбинацијама даје информацију да је нешто открито или разоткрито. *If someone digs up a secret*, неко открије тајну, а *if you own up to something*, ви откријете неком чињеницу да сте нешто урадили. Ово се односи и на **look up, rake up, open up, chase up** и **hunt up**.

12. Раздвајање (*eng. Separating*)

Up често означава да се ствар или особа раздваја од нечег или неког другог или је одвојена потпуно. *If you divide up a quantity of something*, ви поделите количину нечега на мање делове, а ако група људи **splits up**, људи оду из групе у различитим правцима, растуре се. Неке комбинације могу имати значење да се особа издваја, изолује од других људи. Тако да *if you lie up somewhere*, ви одете негде да се сакријете и одморите. У ову групу спадају и **break up, divide up, split up, hide up, hole up, cut up** и **slice up**.

Истраживање и коријус

Истраживање је имало циљ да испита врсте и фреквентност преводних еквивалената фразних глагола са партикулом *up* код студената енглеског језика.

Учествовало је 38 студената треће и четврте године енглеског језика и књижевности на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Укључени су испитаници оба пола и различитих нивоа постигнућа. Подаци су прикупљани уз помоћ упитника. Упитник је садржао четрдесет реченица у којима је употребљен по један фразни глагол са партикулом *up*, које су ученици преводили на српски језик. Све реченице су преузете из речника и граматика поменутих у библиографији.

Ради бољег прегледа података значења једног по једног фразног глагола ће бити представљена, а затим и преводни еквиваленти на српском језику, поређани од најфреквентнијег до најмање фреквентног глагола.

(1) **Back up** (прелазни)

- подржати неког у моралном или вербалном смислу

The headmaster never backed up his staff. If a parent complained about a teacher he assumed that the teacher was in the wrong.

Преводни еквиваленти студената за фразни глагол **back up** су већином перфективне глаголске лексеме:

а) подржати – перфективни глагол

б) подржавати – имперфективни глагол

в) пружити/дати подршку – перфективна фраза (глагол + НП)

г) заузети се – перфективни глагол

д) бити ту – перфективна фраза (глагол +адв)

(2) **Break up** (прелазни, непрелазни)

– дезинтегрисати, учинити нешто да нестане

(а) *If that ship stays there she will be broken up by the waves.*

(б) *Divorce breaks up a lot of families.*

Break up (непрелазни)

– прекинути (користи се код термина везаних за школу, састанке, журке итд.)

(в) *The school broke up on 30 July and all the boys went home for holidays.*

(џ) *The meeting broke up in confusion.*

За анкету су коришћене реченице (а) и (г) а резултати су следећи за прву реченицу:

а) разбити

б) сломити

в) уништити

г) поломити

д) бити разбијен – перфективна фраза (глагол + адј)

За реченицу (г) резултати су следећи:

а) завршити

б) окончати

в) бити прекинут – перфективна фраза (глагол + адј)

Овде примећујемо да су сви преводни еквиваленти перфективног вида.

(3) **Bear up** (непрелазни)

- добро поднети лоше вести, сакрити тугу и бол

The news of her death was a great shock to him but he bore up bravely and none of us realized how much he felt it.

Преводни еквиваленти су:

а) држати се – имперфективни глагол

б) поднети – перфективни глагол

в) издржати – перфективни глагол

(4) **Bring up** (прелазни)

а) образовати и подизати децу

She brought up her children to be truthful.

б) поменути

At the last committee meeting, the treasurer brought up the question of raising the annual subscription.

За прво значење студенти су дали следеће еквиваленте, у којима преовладавају имперфективни глаголи:

а) васпитати – перфективни глагол

б) васпитавати – имперфективни глагол

в) одгајати – имперфективни глагол

г) подизати – имперфективни глагол

д) учити – имперфективни глагол,

а за друго значење фразала **bring up** добили смо перфективне глаголске фразе (глагол +НП):

а) покренути питање

б) поставити питање

в) повести тему

(5) **Call up** (прелазни)

- позвати на војну дужност, мобилисати

*During the war, men over eighteen are **called up** to join military.*

Преводни еквиваленти су:

- а) бити позиван – имперфективна фраза (глагол +адвербијал)
- б) бити позван – перфективна фраза (глагол +адвербијал)
- в) мобилисати – перфективни глагол
- г) добити позив – перфективна фраза (глагол + НП)

(6) **Catch up** (прелазни или непрелазни)

- стићи, али не и престићи неког

*You've missed the whole term. You'll have to work hard to **catch up** with the rest of the class.*

Преводни еквиваленти су:

- а) сустићи – перфективни глагол
- б) уклопити се – перфективни глагол
- в) надокнадити – перфективни глагол
- г) ухватити корак – перфективна фраза (глагол + НП)
- д) достићи – перфективни глагол

(7) **Clear up** (непрелазни)

а) постати ведро после кише, олује

*The sky looks a bit cloudy now but I think it will **clear up**.*

Clear up (прелазни)

б) завршити неки посао

*I have some letters I have to **clear up** before I leave tonight.*

в) решити, разрешити

*In many detective stories when the police are baffled, an amateur detective comes along and **clears up** the mystery.*

За друго значење фразног глагола **clear up** добијени су следећи еквиваленти:

- а) рашчистити – перфективни глагол
- б) завршити – перфективни глагол
- в) одговорити – перфективни глагол
- г) средити – перфективни глагол
- д) прегледати – имперфективни глагол

А за треће значење:

- а) разрешити – перфективни глагол
- б) решити – перфективни глагол
- в) разјаснити – перфективни глагол
- г) расветлити – перфективни глагол

(8) **Close up** (непрелазни)

- прићи ближе, скупити се

If you children **closed up** a little bit, there'd be room for another one in this seat.

За ову реченицу, студенти су понудили следеће перфективне глаголе:

- а) збити се
- б) скупити се
- в) приближити се
- г) згурати се
- д) стиснути се

(9) **Come up** (непрелазни)

а) изаћи на површину;
Weeds are coming up everywhere.

б) бити поменут;
The question of caretaker's wages came up at the last meeting.

Come up (непрелазни), **come up to** (прелазни) – приближити се, прићи довољно близу да се са неким може разговарати.

A policeman was standing a few yards away. He came up to me and said, 'You can't park here.'

За реченицу *Weeds are coming up everywhere* еквиваленти су:

- а) ницати – имперфективни глагол
- б) појављивати – имперфективни глагол
- в) расти – имперфективни глагол
- г) израстати – имперфективни глагол

А за друго значење фразалног глагола *come up* и реченицу *The question of caretaker's wages came up at the last meeting*, еквиваленти су перфективне глаголске фразе (глагол +НП):

- а) поставити питање
- б) поменути питање
- в) покренути питање
- г) изнети питање

(10) **Crop up** (непрелазни)

– појавити се, појавити се неочекивано или случајно (субјекат је обично мисаона именица, као што су неке потешкоће итд., или заменица.

At first all sorts of difficulties cropped up and delayed us. Later we learnt how to anticipate these.

Преводни еквиваленти су перфективни глаголи:

- а) појавити се

- б) јавити се
- в) искрснути

(11) Draw up (прелазни)

а) саставити писани план или уговор
My solicitor drew up the lease and we both signed it.

Draw up (непрелазни)

б) зауставити (када се говори о возилима)
The car drew up at the kerb and the driver got out.

За реченицу *My solicitor drew up the lease and we both signed it*, студенти су понудили следеће перфективне глаголе:

- а) саставити
- б) сачинити
- в) направити
- г) написати

(12) Fill up (прелазни)

– попунити формуларе
I had to fill up three forms to get my new passport.
Глаголи у српском језику су перфективни глаголи:

- а) попунити
- б) испунити

(13) Fix up (прелазни)

– уредити;
The club has already fixed up several matches for next season.
Добили смо перфективне глаголе:

- а) уговорити
- б) заказати
- в) организовати

(14) Get up (прелазни)

– организовати, уредити (обично аматерску забаву или дешавање у добротворне сврхе);
They got up a concert in aid of cancer research.

Get up (непрелазни)

– устати из кревета, стати на ноге, попети се;
I get up at seven o'clock every morning.

За анкету је коришћена реченица *They got up a concert in aid of cancer research*, и добијени су следећи перфективни глаголи:

- а) организовати

б) одржати

(15) Give up (прелазни)

– напустити или прекинути, престати са навиком, спортом, студијама, занимањем

Have you given up drinking whiskey before breakfast?

He gave up cigarettes.

He tried to learn Greek but soon got tired of it and gave it up.

Српски еквиваленти су:

а) одустати – перфективни глагол

б) дићи руке – перфективна фраза (глагол + НП)

Give oneself up (прелазни)

– предати се

He gave himself to despair.

He was cold and hungry after a week on the run so he gave himself up to the police.

Српски еквивалент за ово значење је *предавати се*.

(16) Go up (непрелазни)

а) Повећати се, порастати (када се говори о ценама)

The price of strawberries went up towards the end of the season.

б) Изгорети у пламену (нестати), експлодирати (када се говори о читавим зградама, бродовима итд.)

When the fire reached the cargo of chemicals, the whole ship went up.

Someone dropped the cigarette end into a can of petrol and the whole garage went up in flames.

За анкету је употребљена прва реченица, а добијени резултати су следећи перфективни глаголи:

а) порастати

б) скочити

в) повећати

г) поскупети

(17) Hold up (прелазни)

а) зауставити уз претњу силом (обично при киднаповању);

The terrorists held up the train and kept the passengers as hostages.

б) зауставили, задржати (обично у пасиву);

The bus was held up because a tree had fallen across the road.

За прво значење **hold up** еквиваленти су перфективни глаголи:

а) заузети

б) запосести

- в) задржати
- г) опседати - имперфективни глагол

А за друго значење:

- а) бити задржан – перфективна фраза (глагол +адј)
- б) бити заустављен – перфективна фраза (глагол +адј)
- в) задржати – перфективни глагол
- г) каснити – имперфективни глагол

(18) Join up (непрелазни)

- пријавити се у неку од оружаних јединица
When the war was declared he joined up at once.
Добијени резултати су перфективни глаголи:

- а) пријавити
- б) прикључити
- в) приступити
- г) придружити
- д) јавити

(19) Keep up (прелазни)

-одржати
He began walking at four miles an hour but he couldn't keep up that speed and soon began to walk more slowly.

Keep up with

– одржати корак са неким ко има предност, напредовати истом брзином

A runner can't keep up with a cyclist.

За анкету је коришћена прва реченица, а добијени резултати су перфективне глаголске фразе (глагол +НП):

- а) одржати брзину
- б) одржати темпо
- в) наставити -перфективни глагол
- г) постићи брзину

(20) Look up (прелазни)

а) потражити адресу/име/реч/распоред полазака возова итд. у одговарајућој књизи/адресару/речнику/реду вожње итд.

If you don't know the meaning of the word, look it up.

I must look up the time of your train.

а) *Look somebody up* може да значи посетити некога. Особа која ће се посетити обично живи далеко и не виђа се често.

Any time you come to London you look me up.

I haven't seen Tom for ages. I must find out where he lives and look him up.

За прво значење фразног глагола *look up* студенти су понудили следеће перфективне глаголе:

- а) потражити
- б) погледати

А за друго значење:

- а) потражити
- б) јавити се
- в) посетити

(21) **Make up**

Make up (one's mind) – одлучити, решити
In the end he made up his mind to go by the train.

Make up (a quarrel) – окончати (свађу);
Isn't it time you and Ann made up your quarrel.

За ово значење студенти су понудили:

- а) помирити се - перфективни глагол
- б) изгладити однос - перфективна фраза (глагол + НП)
- в) окончати свађу - перфективна фраза (глагол + НП)
- г) рашчистити ствари - перфективна фраза (глагол + НП)

Make up (прелазни) – начинити, саставити, сложити

Take this prescription to the chemist's. They will make it up to you there.

The audience was made up of very young children.

За последњу реченицу добијени су имперфективни глаголи:

- а) чинити
- б) сачињавати
- в) састојати се

(22) **Pick up** (прелазни)

а) подићи особу или предмет са земље/стола/столице
He picked up the child and carried him into the house.
She scatters toys all over the floor and I have to pick them up.

б) повести, покупити, возити се са неким (у колима)
I won't have time to come to your house but I could pick you up at the end of your road.

The crew of the wrecked yacht were picked up by helicopter.

- в) (случајно) ухватити сигнал

Their SOS was picked up by another ship, which informed the lifeboat headquarters. – њихов знак за помоћ је случајно ухватио други брод који је обавестио спасилачку службу.

г) купити јефтино, научити без муке
Sometimes you pick up wonderful bargains in these markets.
Children usually pick up foreign languages very quickly.

Реченица *Their SOS was picked up by another ship, which informed the lifeboat headquarters* је коришћена за анкету, а добијени еквиваленти су перфективни:

- а) примити
- б) ухватити
- в) детектовати
- г) покупити
- д) приметити

Реченица *Children usually pick up foreign languages very quickly*, довела нас је до следећих еквивалената:

- а) научити – перфективни глагол
- б) усвојити – перфективни глагол
- в) усвајати – имперфективни глагол
- г) учити – имперфективни глагол

(23) Pull up (непрелазни)

– зауставити се (када се говори о возилима)

A lay-by is a space at the side of the main road, where drivers can pull up if they want a rest.

Еквиваленти су перфективни:

- а) зауставити се
- б) паркирати се
- в) стати
- г) застати

(24) Put up (прелазни)

а) Подићи (споменик, зграду, статуу итд.)

He put up a shed in the garden.

б) Подићи (цене);

When the importation of foreign tomatoes was forbidden, home growers put up their prices.

Put someone up (објекат реченице је обично пре *up*) – обезбедити привремени смештај за некога

If you come to Paris, I will put you up. You needn't look for a hotel.

Последња реченица је коришћена за анкету и добијено је:

- а) сместити се – перфективни глагол
- б) обезбедити смештај – перфективна фраза (глагол + НП)
- в) примити – перфективни глагол
- г) остати – перфективни глагол
- д) угостити – перфективни глагол

(25) Round up (прелазни)

– довести или ставити заједно (људе или животиње)

The sheepdog rounded up the sheep and drove them through the gate.

On the day after the riots, the police rounded up all suspects.

Еквиваленти су перфективни:

- а) окупити
- б) сакупити
- в) окружити

(26) Rub up (прелазни)

– обновити градиво или знање из одређене материје

I am going to France; I must rub up my French.

Еквиваленти су перфективни:

- а) побољшати
- б) обновити
- в) утврдити
- г) порадити
- д) дотерати

(27) Run up (прелазни)

– нагомилавати

Her husband sais that she must pay for things at once and not run up bills.

За овај фразал, еквиваленти на српском су:

- а) нагомилавати – имперфективни глагол
- б) гомилати – имперфективни
- в) правити рачуне – имперфективна фраза (глагол + НП)

(28) Settle up (непрелазни)

– вратити новчани дуг

Tell me what I owe you and I'll settle up.

Еквиваленти су:

- а) измирити – перфективни глагол
- б) средити дугове – перфективна фраза (глагол + НП)
- в) вратити дуг – перфективна фраза (глагол + НП)

г) платити – перфективни глагол

д) надоместити – перфективни глагол

(29) Sit up (непрелазни)

– остати будан дуже него обично, углавном због читања или неког посла

I was very worried when he didn't come and I sat up till 3 a.m. waiting for him.

Еквиваленти су перфективног вида:

а) преседети

б) пробдети

в) остати будан (глагол + адјективал)

(30) Step up (прелазни)

– повећати брзину (обично када се говори о индустријској производњи)

This new machine will step up the production.

За овај фразални глагол студенти су понудили перфективне глаголе:

а) убрзати

б) побољшати

в) унапредити

г) поспешити

(31) Take up (прелазни)

а) Започети хоби, спорт или неку врсту учења (без икаквих критика)

He took up golf and became very keen on it.

б) заузети (позицију у простору)

He has a very small room and most of the space is taken by a grand piano.

За друго значење овог фразалног глагола студенти су понудили:

а) заузимати – имперфективни глагол

б) заузети – перфективни глагол

(32) Throw up (прелазни)

– изненада одустати (од посла или плана)

He suddenly got tired of the job and threw it up.

За овај фразални глагол студенти су понудили перфективне глаголе:

а) дати отказ (глагол + НП)

б) одустати

- в) престати са радом (глагол + НП)
 г) дићи руке (глагол + НП)

(33) Wind up (прелазни и непрелазни)

- привести крају, завршити

The headmaster wounded up the meeting by thanking the parents.

За овај фразал преводни еквиваленти су перфективног вида:

- а) завршити
 б) окончати

Закључак

Спроведено истраживање омогућило је да се утврди фреквентност преводних еквивалената фразних глагола са партикулом *UP*. Перфективни глаголи чине 85,75%, а имперфективни глаголи чине 14,25% корпуса. Од тога су 24,28% фразе и то најчешће глагол + именска фраза, нешто мање глагол + адјективал. Глагола са префиксима има 35,7% а најчешћи префикси су *по-*, *за-*, *раз-*, *о-*, *у-*, *на-*, *са-*, *при-*, и други који се јављају у следећим глаголима:

ПО- покупити, поради́ти, подржати, поломити, подизати, покренути, појавити, попунити, порасти, потражити, погледа-ти, поради́ти

ЗА- заузети, заузимати, запосести, заузети се за неког, задржати, закаснити, застати

РАЗ- разби́ти, разлупати, распарчати, рашчистити, разрешити, расветлити

О- одржати, окончати, остати, окупити, окружити

У- уништити, уговорити, убрзати, ухватити, утврдити

НА- направити, написати, научити, нагомилати,

СА- сачињавати, састојати, саставити

ПРИ- пријавити, приступити, придржати

ИЗ- израстати, изгладити односе, измирити дуг

ИС- искрснути, испунити,

ОД- одгајити,

ДО- дотерати

ПРЕ- преседети

ПРО- пробдети

Истраживање је потврдило почетну хипотезу да ће најфреквентнији преводни еквиваленти бити управо перфективни глаголи.

Литература

2005: *Collins Cobuild Dictionary of Phrasal Verbs*, London: Harper Collins publishers.

1995: *Collins Cobuild English Grammar*, London: Harper Collins publishers.

Дрвделић 1996: М. Дрвделић, *Хрватско-енглески речник*, Загреб: Школска књига.

Ђорђевић 2002: Љ. Ђорђевић, *Граматика енглеског језика*, Београд: Чигоја штампа.

Филиповић 1990: Р. Филиповић, *Енглеско-хрватски или српски речник*, Загреб: Школска књига.

Longman 2002: *Longman Dictionary of Contemporary English*, Harlow: Longman.

Новаков 2005: П. Новаков, *Глаголски вид и њихове глаголске ситуације у енглеском и српском језику*, Нови Сад: Футура публикације.

Свон 2002: М., Swan, *A Practical English Usage*, Oxford: Oxford University press.

Томпсон, Маринет 1986: А. J. Thompson, А. V. Martinet, *A Practical English Grammar*, Oxford: Oxford University press.

Маја Јовановић

PHRASAL VERBS WITH UP AND THEIR TRANSLATION EQUIVALENTS IN THE SERBIAN LANGUAGE

Summary

The purpose of this study is to examine the frequency of the serbian translational equivalents of the phrasal verbs with the particle *up* among the students of English language. Students of the fourth and fifth year of the English language and literature participated in the research. All data were collected with a questionnaire which consisted of forty sentences, each one including a phrasal verb with the particle *up*. Students were supposed to translate them into Serbian. The results were expected to show that students would prefer perfective verbs in Serbian rather than imperfective verbs, which the study proved.

Прихваћено за штампу фебруара 2010.